

In het novembernummer 2009 van het Ouderlingenblad stond een artikel over de achtergronden van de Paaskaars in de liturgie, over de oorsprong, betekenis en functie.

Hieronder een praktische bijdrage uit de gemeente van Dinteloord en Steenberg, waar ervaring werd opgedaan met het zelf maken van een Paaskaars.

Vierkaars in een meelevende gemeente

Pieter van der Woel

Drs. P.J. van der Woel is predikant van de Gereformeerde Kerk Dinteloord en Steenberg en van huis uit kastenbouwer, instrumentenrestaurateur en geeft workshops glas in lood en muziekretorica.

Jaarlijks houdt een zeer kleine commissie in onze gemeente zich bezig met de keuze van een nieuwe vierkaars op de liturgische tafel. Sinds vorig jaar hebben we daarbij ook het genoegen een kleiner exemplaar te bedenken voor de kinderen die naar hun viering gaan.

In 2008 was de afbeelding van Jezus en de discipelen vissend vanuit de boot, zoals die werd aangeboden door de kaarsenfabriek, bijzonder goed geslaagd.

We konden toen dan ook eenvoudig twee kaarsen bestellen bij de professionals. Maar in 2007 en 2009 merkten we in de catalogus een sobere stemming en een statigheid op waarmee we niet uit de voeten konden. We zoeken namelijk altijd naar een mooi symbool of een mooie schriftassociatie en naar gebruik van vrolijke kleuren.

Een eigen
kaars
samen-
stellen

Een kaars met opdruk van knutselwasvelletjes

Daarom kozen we er in 2007 voor om een eigen kaars samen te stellen. Als centrale vulling werd gekozen voor de Jakobsladder, paarse rozen en een koddig draakje (uit: 'de dorre vlakten der woestijnen').

De afbeeldingen werden geheel uit gekleurde wasvelletjes geknipt en opgebracht op een blanco kaars. Materiaal zoals 'wasvelletjes' is te koop in de groothandel voor bijvoorbeeld scholen. Voor de roosjes was extra deskundigheid nodig. Zij werden van dezelfde wasvelletjes gemodelleerd door een banketbakker.

Daarnaast werd met een injectiespuit gesmolten gekleurde was opgebracht. De was wordt dan 'au bain marie' gesmolten, waarna het telkens met de injectiespuit kan worden opgezogen en opgebracht. Soms zijn al voor het bespuiten spelden in de kaars gestoken als verankering.

Op deze manier werd een voor de gemeente geliefd lied voor een jaar in haar midden zichtbaar.

Glas op een kaars

In 2009 beleefden we in de gemeente de eerste workshop glas-in-lood. Niet alleen leren mensen dan met de materialen om te gaan, maar denkend vanuit een bijbelverhaal of een bijbels thema moet dan ook gezocht worden naar verbeelding, naar vormen en kleuren. Ook het gevoel wordt aangesproken.

Die workshop gaf aanleiding om te zoeken naar mogelijkheden die dit materiaal ons zou kunnen bieden bij het ontwerpen van een nieuwe

Paaskaars. Op die manier zou het immers mogelijk zijn om binnen de gemeente deze creatieve activiteit te betrekken op het vieren in de liturgie.

Gezocht naar een passende afbeelding wilden we het symbool van de hand van God, dat tegelijk ook de duif van de Geest weergeeft, dit maal graag op de kaars zien.

Vierkaars 2007, vlak voordat die ná Pasen 2008 aan een gemeentelid toekwam

Helaas, in glas uitgevoerd werden alle vingertjes wat knullig en ontstond er geen eenheid in de afbeelding. In een volgend idee zou een aantal lichte stroken glas de achtergrond vormen voor de symbolen: kruis, alfa en de omega, jaartal, en het symbool van de hand en de duif, maar dan uitgevoerd in gekleurde was. Met de glasstroken er verticaal eroverheen geplakt.

Samen met mw.

Elma Kooistra, die vanuit haar periode als ambtsdrager een voortrekkersrol heeft bij de keuze van de vierkaars, vormt ds. van der Woel de commissie, die zorg draagt voor de jaarlijkse vierkaars.

Praktische vragen zijn altijd welkom. U kunt ons vinden via: www.pkndinteloord.nl

Een cursus brand- schilderen

Brandschilderen Dat is ook nu nog een aardig idee. Echter, toen tijdens een cursus de mogelijkheid van brandschilderen binnen handbereik kwam, hebben we snel daarvoor gekozen.

Bij het brandschilderen van glas begonnen we met het opbrengen van een zwarte contour op het glas met kroontjespen of trekpenseel. Daarmee konden nu ook de naam van de kerk en kleine details worden weergegeven.

Na het bakken is alles ingepakt in tiffany kopertape en rechtstreeks op de vorm van de kaars aan elkaar gesoldeerd. We begonnen met het kruis, dat zetten we daarna vast met de wierooknagels en dat gaf ook het houvast voor de rest. Soms, als de soldeerbout net langs de wierook kwam, gaf dat duidelijk een betere reuk dan de looddampen!

Tip: Gebruik een bout die heet genoeg kan worden om het lood glad af te strijken. En maak ook gebruik van harsloze looddraad omdat de hars zwarte vlekken geeft die bij verwijdering met sop het tiffanyband los doet laten.

Een kathedrale kaars De langgerekte stroken glas, van waarachter binnenkort de vlam doorheen valt te verwachten, geven vanwege de soldeerlijnen een kathedraal idee. Toch weer statig dus? Ja misschien, maar ook anders en het licht zal door het glas vrij spel krijgen.

De reacties zijn positief. De werkstukjes, die voortkwamen uit de workshop glas-in-lood hebben een paar weken geëxposeerd gestaan in de ramen en werden zeer gewaardeerd.

De vierkaars is in die periode de kerkzaal binnengedragen en herinnert ons sindsdien aan de talenten die in de gemeente mogen worden aangesproken. Doordat we de eigen naam van onze gemeente erop terugzien geeft het meer mogelijkheden om je ermee te identificeren: Dit is onze thuisgemeente en deze kaars zullen we nergens anders tegen komen.

Trots op een oud, zilveren avond- maalsstel?

Waarom de vierkaars als werkstuk? In het samen vieren van de eredienst maken we als gemeenten doorgaans gebruik van een gebouw, dat ooit onder architectuur gebouwd werd. Dat geldt ook van ons kerkgebouw. Het is in 1950 gebouwd naar een ontwerp van de architect Egbert Reitsma en voor een Protestantse kerk van die datum opvallend voorzien van bijbel-fragmenten in glas-in-loodschildering. En dus, als we binnen de gemeente een creatieve inbreng hebben in die ruimte, hebben we wel te voldoen aan strenge regels.

Uitingen van geloofssymboliek hebben niet alleen met inspiratie te maken, maar hebben ook te voldoen aan esthetische en stijlvoorschriften. Plaatselijk ontworpen antependia en de wekelijkse bloemschikkingen ontkomen nog net aan die voorschriften. De creativiteit van de gemeente zelf mag daarin de lokale kleur geven. Ik zou bijna zeggen 'moet' daarin de lokale kleur geven. Want een zilveren avondmaalsstel uit de zoveelste eeuw is misschien wel iets om trots op te zijn, maar waarin krijgt het gemeentelid van nú de kans zijn of haar gezicht te laten zien?

In dat rijtje van *couleur locale* van de levende gemeente vullen wij dus graag aan: de vierkaarsen. Ze zijn het ene jaar misschien mooier of passender dan het andere, maar ze gaan maar een jaar mee. Nieuwe ronde, nieuwe kansen. Een mooi object om diverse mensen aan je gemeente te binden. Iedere creatieveling brengt zijn of haar eigen methode in.

De kinderkaars lijkt op de grote vierkaars De kinderkaars, die mee gaat naar de kindernevendienst, wordt met dezelfde symbolen uitgevoerd maar dan in primaire kleuren. De voet

wordt hier opgehangen in gesmolten kaarsvet zodat hij verankerd is in de vaas voor de veiligheid van de kinderen. Ook de kinderkaars heeft dus dit jaar glas rondom.

Voor het maken van de kinderkaars valt ook te denken aan een clubmiddag waarop de kinderen zelf een kaars leren dompelen. De symbolen, in wasvelletjes alvast uitgeknipt, kunnen er voor de twee na laatste dompeling op worden aangebracht. Dat geeft uiteindelijk een prachtig effect. ■